

Україна
Донецький окружний адміністративний суд

Р І Ш Е Н Н Я
І М Е Н Е М У К Р А І Н И

15 березня 2021 р.

Справа №200/1501/21-а

приміщення суду за адресою: 84122, м.Слов'янськ, вул. Добровольського, 1

Донецький окружний адміністративний суд у складі:
головуючого судді Кравченко Т.О.,

розглянув в порядку спрощеного позовного провадження без повідомлення учасників справи (у письмовому провадженні) адміністративну справу за позовом Трушина Геннадія Олександровича до Бахмутсько-Лиманського об'єднаного управління Пенсійного фонду України Донецької області про визнання бездіяльності протиправною та стягнення заборгованості з пенсії,

встановила:

10 лютого 2021 року до Донецького окружного адміністративного суду надійшов адміністративний позов Трушина Геннадія Олександровича (далі – позивач) до Бахмутсько-Лиманського об'єднаного управління Пенсійного фонду України Донецької області (далі – відповідач, Бахмутсько-Лиманське ОУ ПФУ), надісланий на адресу суду 05 січня 2021 року, в якому позивач просив:

1. визнати протиправною бездіяльність Бахмутсько-Лиманського ОУ ПФУ щодо невиконання позивачем заборгованості з пенсії за період з 01 вересня 2015 року по 30 вересня 2018 року в сумі 151 946,04 грн;
2. стягнути Бахмутсько-Лиманського ОУ ПФУ на користь Трушина Г.О. заборгованість з виплати пенсії за період з 01 вересня 2015 року по 30 вересня 2018 року в сумі 151 946,04 грн.

Заяви, клопотання учасників справи. Процесуальні дії у справі.

15 лютого 2021 року суд постановив ухвалу про прийняття позовної заяви та відкриття провадження в адміністративній справі № 200/1501/21-а; вирішив розглядати справу в порядку спрощеного позовного провадження без повідомлення учасників справи (у письмовому провадженні); встановив строк для подання відзиву на позовну заяву: витребував у відповідача докази.

Цією ж ухвалою суд задовольнив клопотання позивача та відстрочив йому сплату судового збору за подання позову в сумі 1 519,46 грн до ухвалення судового рішення у справі.

Про прийняття позовної заяви та відкриття провадження у справі сторони повідомлені належним чином в порядку, визначеному Кодексом адміністративного судочинства України (далі – КАС України).

Відповідно до ч. 1 ст. 262 КАС України розгляд справи за правилами спрощеного

*306*4592602*1*2*

позовного провадження здійснюється судом за правилами, встановленими цим Кодексом для розгляду справи за правилами загального позовного провадження, з особливостями, визначеними у цій главі.

Розгляд справи по суті за правилами спрощеного позовного провадження у випадках, визначених ст. 263 цього Кодексу, розпочинається через п'ятнадцять днів з дня відкриття провадження у справі (ч. 2 ст. 262 КАС України).

Відповідач в повному обсязі витребувані судом докази не надав, про причини, що унеможливили їх подання, суд не повідомив.

За цих обставин справа розглянута за наявними в ній матеріалами.

Ухвалою від 15 березня 2021 року суд відмовив у задоволенні клопотання відповідача про розгляд справи в порядку загального позовного провадження.

Стислий виклад позиції позивача та заперечень відповідача.

Обґрунтовуючи свої вимоги, позивач зазначив, що має статус внутрішньо переміщеної особи, є пенсіонером за віком та перебуває на обліку в Бахмутсько-Лиманському ОУ ПФУ.

З вересня 2015 року відповідач припинив виплату пенсії з підстав, що не передбачені ст. 49 Закону України від 09 липня 2003 року № 1058-IV «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

З жовтня 2018 року виплата пенсії поновлена, однак заборгованість, що виникла період з 01 вересня 2015 року по 30 вересня 2018 року і становить 151 946,04 грн, відповідачем не виплачена.

Позивач вважає допущену відповідачем бездіяльність протиправною і такою, що порушує його право на пенсійне забезпечення та право на мирне володіння своїм майном.

Відповідач позов не визнав, надав відзив на позовну заяву.

Відповідач стверджує, що оскільки позивач є внутрішньо переміщеною особою, виплата пенсії має здійснюватися із застосуванням Закону України від 20 жовтня 2014 року № 1706-VII «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», постанов Кабінету Міністрів України від 01 жовтня 2014 року № 509 «Про облік внутрішньо переміщених осіб», від 08 червня 2016 року № 365 «Деякі питання здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам», від 05 листопада 2014 року № 637 «Про здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам», від 22 серпня 2018 року № 649 «Питання погашення заборгованості з пенсійних виплат за рішенням суду», від 18 лютого 2016 року № 136 «Про затвердження Порядку здійснення верифікації та моніторингу пенсій, допомог, пільг, субсидій, інших соціальних виплат» та інших нормативно-правових актів, які регламентують порядок здійснення соціальних та пенсійних виплат внутрішньо переміщеним особам.

Покликаючись на постанови Кабінету Міністрів України від 05 листопада 2014 року № 637 та від 21 серпня 2019 року № 788, відповідач стверджує, що заборгованість з виплати пенсії за минулі періоди обліковується в органі, який здійснює пенсійні виплати, та має виплачуватися на умовах окремого порядку, визначеного Кабінетом Міністрів України.

Відповідач зазначає, що в період з 01 вересня 2015 року по 30 вересня 2018 року виплати Трушину Г.О. пенсії була призупинена. Заборгованість за цей період, як така, що не передбачена бюджетом Пенсійного фонду України та потребує додаткового фінансування, буде фактично виплачена після отримання відповідного фінансування.

З 01 жовтня 2018 року здійснюється поточна виплата пенсії.

Відповідач вважає, що у спірних правовідносинах діяв в межах повноважень, в порядку та способом, що визначені законодавством, а тому просить відмовити в позові.

Обставини, встановлені судом, та зміст спірних правовідносин, з посиланням на докази, на підставі яких встановлені відповідні обставини. Докази відхилені судом, та мотиви їх відхилення.

На виконання вимог ст. 90 КАС України суд оцінив докази, які є у справі, за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на їх безпосередньому, всебічному, повному та об'єктивному дослідженні; оцінив належність, допустимість, достовірність кожного доказу окремо, а також достатність і взаємний зв'язок доказів у їх сукупності, виходячи з того, що жодні докази не мають для суду наперед встановленої сили.

Відповідно до положень ч. 1 ст. 77 КАС України кожна особа повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених ст. 78 цього Кодексу.

За правилами абз. 1 ч. 2 ст. 77 КАС України в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача.

З'ясовуючи чи мали місце обставини, якими обґрунтовуються вимоги, та якими доказами вони підтверджуються, а також чи є інші фактичні дані, які мають значення для вирішення справи, та докази на їх підтвердження, суд встановив наступне.

Позивач – Трушин Геннадій Олександрович, 08 грудня 1951 року народження, є громадянином України, що встановлено на підставі паспорта громадянина України № 001080317, виданого 12 жовтня 2017 року і дійсного до 12 жовтня 2027 року; реєстраційний номер облікової картки платника податків: 1896908856.

З 14 лютого 1986 року постійне місце проживання позивача зареєстровано за адресою: Донецька обл., м. Донецьк, вул. Рослого, буд. 61, про що свідчить витяг з Єдиного демографічного реєстру щодо реєстрації місця проживання № 1474-968472-2017, сформований Мар'їнським районним відділом Головного управління Державної міграційної служби України в Донецькій області 27 жовтня 2017 року.

У зв'язку з проведенням бойових дій та антитерористичної операції в його населеному пункті позивач був вимушений покинути своє постійне місце проживання та переміститися на підконтрольну органам державної влади України територію.

Трушин Г.О. набув статус внутрішньо переміщеної особи, що підтверджено довідкою про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи від 04 січня 2018 року № 0000449309.

Відповідач – Бахмутсько-Лиманське об'єднане управління Пенсійного фонду України Донецької області (ідентифікаційний код: 42172734) зареєстроване як юридична особа 31 травня 2018 року, про що свідчать відомості Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань.

Трушин Г.О. перебуває на обліку в Бахмутсько-Лиманському ОУ ПФУ за фактичним місцем проживання як внутрішньо переміщена особа, де отримує пенсію за віком.

З 01 вересня 2015 року відповідач призупинив пенсійні виплати.

Відповідач не довів належними та допустимими доказами факт того, що виплата пенсії була припинена з підстав, що визначені ч. 1 ст. 49 Закону України від 09 липня 2003 року № 1058-IV «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

З 01 жовтня 2018 року пенсійні виплати відновлені.

Спірні правовідносини виникли з приводу виплати пенсії за період з 01 вересня 2015 року по 30 вересня 2018 року.

Згідно з довідкою Бахмутсько-Лиманського ОУ ПФУ від 03 лютого 2021 року № 128/63 за період з 01 вересня 2015 року по 30 вересня 2018 року Трушину Г.О. нарахована, проте не виплачена, пенсія за віком в сумі 151 946,04 грн.

Ці відомості підтверджені протоколом про масовий перерахунок за період з 01 серпня 2015 року по 30 вересня 2018 року Трушину Г.О.

Факт повного або часткового погашення заборгованості з виплати пенсії за період 01 вересня 2015 року по 30 вересня 2018 року на час судового розгляду належними і допустимими доказами відповідач не довів.

Будь-які інші докази щодо предмета доказування учасники справи не надали.

Норми права, які застосував суд, мотиви їх застосування. Висновки суду по суті позовних вимог.

Відповідно до ст. 46 Конституції України громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх в разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та інших випадках передбачених законом.

Згідно зі ст. 8 Конституції України в Україні визнається і діє принцип верховенства права.

П. п. 1, 6 ч. 1 ст. 92 Конституції України встановлено, що права і свободи людини і громадянина, гарантії цих прав і свобод; основи соціального захисту, форми і види пенсійного забезпечення визначаються виключно законами України.

В преамбулі до Закону України від 09 липня 2003 року № 1058-IV «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (далі – Закон № 1058) зазначено, що цей Закон визначає принципи, засади і механізми функціонування системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, призначення, перерахунку і виплати пенсій. Зміна умов і норм загальнообов'язкового державного пенсійного страхування здійснюється виключно шляхом внесення змін до цього Закону.

Законодавство про пенсійне забезпечення в Україні визначено ст. 4 Закону № 1058.

Згідно з ч. 3 ст. 4 Закону № 1058 види пенсійного забезпечення, умови норми та порядок пенсійного забезпечення визначаються виключно законами про пенсійне забезпечення.

Ст. 5 Закону № 1058 визначає сферу дії цього Закону.

Так, відповідно до ч. 1 ст. 5 Закону № 1058 цей Закон регулює відносини, що виникають між суб'єктами системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Дія інших нормативно-правових актів може поширюватися на ці відносини лише у випадках, передбачених цим Законом, або в частині, що не суперечить цьому Закону.

Згідно з приписами ч. 2 ст. 5 Закону № 1058 порядок здійснення пенсійних виплат за загальнообов'язковим державним пенсійним страхуванням визначається виключно цим Законом.

Законодавче визначення умов і порядку здійснення загальнообов'язкового державного пенсійного страхування є одним з його принципів (ч. 1 ст. 7 Закону № 1058).

Право громадян України на отримання пенсійних виплат передбачено ст. 8 Закону № 1058.

Відповідно до ч. 1 ст. 9 Закону № 1058 в солідарній системі призначаються такі пенсійні виплати: пенсія за віком; пенсія по інвалідності; пенсія у зв'язку з втратою годувальника.

Виплата пенсії регламентована ст. 47 Закону № 1058.

Ч. 1 ст. 47 Закону № 1058 встановлено, що пенсія виплачується щомісяця, у строк не пізніше 25 числа місяця, за який виплачується пенсія, виключно в грошовій формі за зазначеним у заяві місцем фактичного проживання пенсіонера в межах України організаціями, що здійснюють виплату і доставку пенсій, або через установи банків у порядку, передбаченому Кабінетом Міністрів України.

Підстави припинення та поновлення виплати пенсії визначає ст. 49 Закону № 1058.

Ч. 1 ст. 49 Закону № 1058 встановлено, що виплата пенсії за рішенням територіальних органів Пенсійного фонду або за рішенням суду припиняється: 1) якщо пенсія призначена на підставі документів, що містять недостовірні відомості; 3) у разі смерті пенсіонера; 4) у разі неотримання призначеної пенсії протягом 6 місяців підряд; 5) в інших випадках, передбачених законом.

Згідно з положеннями ч. 2 ст. 49 Закону № 1058 поновлення виплати пенсії здійснюється за рішенням територіального органу Пенсійного фонду протягом 10 днів після з'ясування обставин та наявності умов для відновлення її виплати. Виплата пенсії

поновлюється в порядку, передбаченому частиною третьою статті 35 та статтею 46 цього Закону.

Системний аналіз наведених вище положень Конституції України та Закону № 1058 зумовлює висновок, що припинення виплати пенсії можливе лише за рішенням територіального органу Пенсійного фонду або за рішенням суду та виключно з підстав, що визначені ст. 49 Закону № 1058.

Суд відзначає, що відповідач не довів належними та допустимими доказами факт того, що виплата позивачу пенсії була припинена за рішенням територіального органу Пенсійного фонду або за рішенням суду з підстав, зазначених у ст. 49 Закону № 1058.

Гарантії дотримання прав, свобод та законних інтересів внутрішньо переміщених осіб встановлює Закон України від 20 жовтня 2014 року № 1706-VII «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» (далі – Закон № 1706).

Ч.1 ст. 1 Закону № 1706 встановлено, що внутрішньо переміщеною особою є громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру.

Згідно з ч. 1 ст. 2 Закону № 1706 Україна вживає всіх можливих заходів, передбачених Конституцією та законами України, міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, щодо запобігання виникненню передумов вимушеного внутрішнього переміщення осіб, захисту та дотримання прав і свобод внутрішньо переміщених осіб, створення умов для добровільного повернення таких осіб до покинутого місця проживання або інтеграції за новим місцем проживання в Україні.

Забезпечення реалізації прав зареєстрованих внутрішньо переміщених осіб на пенсійне забезпечення регламентовано положеннями ст. 7 Закону № 1706.

Відповідно до абз. 1 ч. 1 ст. 7 Закону № 1706 для взятої на облік внутрішньо переміщеної особи реалізація права на пенсійне забезпечення здійснюється відповідно до законодавства України.

При цьому Україна вживає всіх можливих заходів, спрямованих на розв'язання проблем, пов'язаних із соціальним захистом, зокрема відновленням усіх соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам, що передбачено ч. 2 ст. 7 Закону № 1706.

Згідно з ч. 3 ст. 7 Закону № 1058 громадянин пенсійного віку, якого зареєстровано внутрішньо переміщеною особою, має право на отримання соціальних послуг відповідно до законодавства України за місцем реєстрації фактичного місця проживання такої внутрішньо переміщеної особи.

Судом встановлено, що позивачу призначена пенсія за віком, він набув статус внутрішньо переміщеної особи, звернувся до територіального органу Пенсійного фонду за фактичним місцем проживання з заявою про поновлення виплати пенсії та прийнятий відповідачем на облік як отримувач пенсії.

Виплата пенсії позивачу відновлена, що визнається сторонами.

За спірний період відповідач здійснив нарахування позивачу пенсії, однак не виплачує її.

Щодо можливості застосування до спірних правовідносин постанов Кабінету Міністрів України, які регламентують соціальні виплати внутрішньо переміщеним особам, суд зазначає, що постанови Кабінету Міністрів України є підзаконними нормативно-правовими актами, а тому не можуть змінювати в бік звуження права громадян, які встановлені нормативно-правовими актами, що мають вищу юридичну силу.

Так, відповідно до ст. 117 Конституції України Кабінет Міністрів України в межах своєї компетенції видає постанови і розпорядження, які є обов'язковими до виконання.

Ч. ч. 1-2 ст. 49 Закону України від 27 лютого 2014 року № 794-VII «Про Кабінет Міністрів України» визначено, що Кабінет Міністрів України на основі та на виконання Конституції і законів України, актів Президента України, постанов Верховної Ради України, прийнятих відповідно до Конституції та законів України, видає обов'язкові до виконання акти – постанови і розпорядження.

Акти Кабінету Міністрів України нормативного характеру видають у формі постанов Кабінету Міністрів України.

Ст. 75 Конституції України встановлено, що єдиним органом законодавчої влади в Україні є парламент – Верховна Рада України.

Прийняття законів належить до повноважень Верховної Ради України (п. 3 ч. 1 ст. 85 Конституції України).

В абз. 2 п. 1 резолютивної частини рішення від 17 жовтня 2002 року № 17-рп/2002 Конституційний Суд України зазначив, що визначення Верховної Ради України єдиним органом законодавчої влади означає, що жоден інший орган державної влади не уповноважений приймати закони.

Враховуючи викладене, суд зазначає, що право приймати закони та вносити до них зміни належить виключно Верховній Раді України і не може передаватися іншим органам чи посадовим особам; закони приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй; постанови Кабінету Міністрів України за своєю юридичною силою є підзаконними нормативно-правовими актами, приймаються на основі та на виконання Конституції та законів України.

Ні Конституція України, ні Закон № 1058, не передбачають можливості припинення виплати пенсії з підстав, що визначені постановами Кабінету Міністрів України.

До того ж, п. 15 Порядку № 365 в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 25 квітня 2018 року № 335 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 8 червня 2016 р. № 365» встановлено, що суми соціальних виплат, які не виплачені за минулий період, обліковуються в органі, що здійснило соціальні виплати, та виплачуються на умовах окремого порядку, визначеного Кабінетом Міністрів України.

Проте, рішенням Окружного адміністративного суду м. Кисва від 11 червня 2019 року, яке залишено без змін постановою Шостого апеляційного адміністративного суду від 07 листопада 2019 року, у справі № 640/18720/18 визнано протиправними та нечинними підпункт 2 пункту 1, підпункт 2 пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 25 квітня 2018 року № 335 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 8 червня 2016 р. № 365» в частині, що стосується сум невикладених пенсій.

Відповідно до ч. 2 ст. 6 КАС України суд застосовує принцип верховенства права з урахуванням судової практики Європейського суду з прав людини.

Згідно з ч. 1 ст. 17 Закону України від 23 лютого 2006 року № 3477-IV «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» суди застосовують при розгляді справ Конвенцію та практику Європейського суду з прав людини як джерело права.

Ст. 1 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, ратифікованої Законом України від 17 липня 1997 року № 475/97-ВР «Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції», визначає, що Високі Договірні Сторони гарантують кожному, хто перебуває під їхньою юрисдикцією, права і свободи, визначені в розділі I цієї Конвенції.

Ст. 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод визначає, що кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права.

У справі «Суханов та Ільченко проти України», №№ 68385/10, 71378/10, §§ 52, 30-31, 53, рішення від 26 червня 2014 року, Європейський суд з прав людини зазначив, що

зменшення розміру або припинення виплати належним чином встановленої соціальної допомоги може становити втручання у право власності.

Щодо соціальних виплат, ст. 1 Першого протоколу не встановлює жодних обмежень свободи Договірних держав вирішувати, мати чи ні будь-яку форму системи соціального забезпечення та обирати вид або розмір виплат за такою системою. Проте якщо Договірна держава має чинне законодавство, яке передбачає виплату як право на отримання соціальної допомоги (обумовлене попередньою сплатою внесків чи ні), таке законодавство має вважатися таким, що передбачає майнове право, що підпадає під дію ст. 1 Першого протоколу щодо осіб, які відповідають її вимогам.

Суд повторив, що першим і найголовнішим правилом ст. 1 Першого протоколу є те, що будь-яке втручання державних органів у право на мирне володіння майном має бути законним і повинно переслідувати легітимну мету «в інтересах суспільства». Будь-яке втручання також повинно бути пропорційним по відношенню до переслідуваної мети. Іншими словами, має бути забезпечено «справедливий баланс» між загальними інтересами суспільства та обов'язком захисту основоположних прав конкретної особи. Необхідного балансу не буде досягнуто, якщо на відповідну особу або осіб буде покладено особистий та надмірний тягар.

У справі «Щокін проти України», №№ 23759/03, 37943/06, § 50, рішення від 14 жовтня 2010 року, Європейський суд з прав людини вказав, що перша та найважливіша вимога ст. 1 Першого протоколу до Конвенції полягає в тому, що будь-яке втручання публічних органів у мирне володіння майном повинно бути законним. Так, друге речення першого пункту передбачає, що позбавлення власності можливе тільки «на умовах, передбачених законом», а другий пункт визнає, що держави мають право здійснювати контроль за використанням майна шляхом введення «законів». Більш того, верховенство права, один із основоположних принципів демократичного суспільства, притаманний усім статтям Конвенції. Таким чином, питання, чи було дотримано справедливого балансу між загальними інтересами суспільства та вимогами захисту основоположних прав окремої особи, виникає лише тоді, коли встановлено, що оскаржуване втручання відповідало вимозі законності і не було свавільним.

21 травня 2015 року Постановою Верховної Ради України від 21 травня 2015 року № 462-VIII схвалена Заява Верховної Ради України «Про відступ України від окремих зобов'язань, визначених Міжнародним пактом про громадянські і політичні права та Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод» щодо відступу від окремих зобов'язань, визначених пунктом 3 статті 2, статтями 9, 12, 14 та 17 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права та статтями 5, 6, 8 та 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, на період до повного припинення збройної агресії Російської Федерації, а саме: до моменту виведення усіх незаконних збройних формувань, керованих, контрольованих і фінансованих Російською Федерацією, російських окупаційних військ, їх військової техніки з території України, відновлення повного контролю України за державним кордоном України, відновлення конституційного ладу та порядку на окупованій території України.

У зв'язку з цим суд відзначає, що від зобов'язань, визначених ст. ст. 1, 14 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та ст. 1 Першого протоколу до Конвенції. Україна не відступала.

Таким чином, припинення (призупинення) виплати пенсії, (а в подальшому - невивплата заборгованості з пенсії) за відсутності передбачених законом підстав є порушенням права позивача на мирне володіння своїм майном, яке є об'єктом захисту за ст. 1 Першого протоколу до Конвенції.

Ст. 46 Закону № 1058 встановлено, що нараховані суми пенсії, не отримані з вини органу, що призначає і виплачує пенсію, виплачуються за минулий час без обмеження будь-яким строком з нарахуванням компенсації втрати частини доходів.

Суд зауважує, що протиправна бездіяльність суб'єкта владних повноважень – це

зовнішня форма поведінки (діяння) цього органу, яка полягає у неприйнятті рішення чи у нездійсненні юридично значимих і обов'язкових дій на користь заінтересованих осіб, які не підставі закону та/або іншого нормативного-правового регулювання віднесені до компетенції суб'єкта владних повноважень, були об'єктивно необхідними і реально можливими для реалізації, але фактично не були здійснені.

На відміну від бездіяльності, дія є активною поведінкою суб'єкта владних повноважень.

Отже, невивплата пенсії за своєю сутністю є бездіяльністю пенсійного органу.

Враховуючи встановлені фактичні обставини, суд дійшов висновку, що Бахмутсько-Лиманське ОУ ПФУ допустило бездіяльність, яка полягає у невивplatі Трушину Г.О. пенсії за віком, нарахованої за період з 01 вересня 2015 року по 30 вересня 2018 року, і ця бездіяльність підлягає визнанню протиправною.

Ч. 1 ст. 2 Закону України від 5 червня 2012 року № 4901-VI «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» (далі – Закон № 4901) передбачено, що держава гарантує виконання рішення суду про стягнення коштів та зобов'язання вчинити певні дії щодо майна, боржником за яким є державний орган.

Відповідно до ч. 1 ст. 3 Закону № 4901 виконання рішень суду про стягнення коштів, боржником за якими є державний орган, здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, в межах відповідних бюджетних призначень шляхом списання коштів з рахунків такого державного органу, а в разі відсутності у зазначеного державного органу відповідних призначень - за рахунок коштів, передбачених за бюджетною програмою для забезпечення виконання рішень суду.

Статтею 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод передбачено, що кожен, чий права та свободи, визнані в цій Конвенції, було порушено, має право на ефективний засіб юридичного захисту в національному органі, навіть якщо таке порушення було вчинене особами, які здійснювали свої офіційні повноваження.

Засіб юридичного захисту, якого вимагає стаття 13, має бути «ефективним» як з практичної, так і з правової точки зору. При цьому під ефективним способом слід розуміти такий, що призводить до потрібних результатів, наслідків, дає найбільший ефект.

Таким чином, ефективний засіб захисту повинен забезпечити поновлення порушеного права, бути адекватним наявним обставинам та виключати подальше звернення особи до суду за захистом порушених прав.

Європейський суд з прав людини в рішенні від 15 жовтня 2009 у справі «Юрій Миколайович Іванов проти України» (заява № 40450/04) зазначив, що право на суд, захищене статтею 6, було б ілюзорним, якби національна правова система Високої Договірної Сторони дозволяла, щоб остаточне, обов'язкове для виконання судове рішення залишалось невиконаним на шкоду будь-якій зі сторін. Ефективний доступ до суду включає право на виконання судового рішення без невикористаних затримок. У такому самому контексті відсутність у заявника можливості домогтися виконання судового рішення, винесеного на його користь, становить втручання у право на мирне володіння майном, як це передбачено першим реченням першого пункту статті 1 Першого протоколу (п. п. 51 і 52).

Відповідач допускає протиправну бездіяльність, а саме не виплачує позивачу нараховану пенсію.

Отже, стягнення заборгованості з пенсії є належним способом захисту порушеного права позивача, а виконання рішення суду про стягнення такої заборгованості здійснюватиметься в порядку, визначеному Законом № 4901.

Суд встановив, що за період з 01 вересня 2015 року по 30 вересня 2018 року Трушину Г.О. відповідач нараховував, однак не виплатив, пенсію за віком в сумі 151 946,04 грн.

Докази повного або часткового погашення заборгованості, стягнення якої є предметом спору, відповідачем не надані.

Враховуючи викладене, порушене право позивача підлягає поновленню шляхом стягнення з Бахмутсько-Лиманського ОУ ПФУ на користь Трушина Г.О. пенсії за віком, нарахованої за період з 01 вересня 2015 року по 30 вересня 2018 року, в сумі 151 946,04 грн.

Таким чином, позовні вимоги підлягають задоволенню повністю.

Приписами п. 1 ч. 1 ст. 371 КАС України негайно виконуються рішення суду про присудження виплати пенсій, інших періодичних платежів з Державного бюджету України або позабюджетних державних фондів – у межах суми стягнення за один місяць.

Оскільки, присуджені позивачу виплати є пенсією, рішення суду підлягає негайному виконанню у межах суми стягнення за один місяць.

Щодо строку звернення до суду.

За загальним правилом, встановленим КАС України, для звернення до адміністративного суду за захистом прав, свобод та інтересів особи встановлюється шестимісячний строк, який, якщо не встановлено інше, обчислюється з дня, коли особа дізналася або повинна була дізнатися про порушення своїх прав, свобод чи інтересів (ч. 2 ст. 122 КАС України).

Згідно з ч. 1 ст. 122 КАС України адміністративний позов може бути подано в межах строку звернення до адміністративного суду, встановленого цим Кодексом або іншими законами.

Зміст наведеної норми свідчить, що КАС України є загальним законом, яким врегульовані строки звернення до адміністративного суду за захистом прав. Водночас відносини щодо строків звернення до адміністративного суду регулюються не тільки нормами КАС України, а й іншими законами України.

Спеціальним законом, яким врегульовано правовідносини щодо пенсійного забезпечення громадян, строки та порядок перерахунку пенсій є Закон № 1058.

Відповідно до ч. 2 ст. 46 Закону № 1058 нараховані суми пенсії, не отримані з вини органу, що призначає і виплачує пенсію, виплачуються за минулий час без обмеження будь-яким строком.

Оскільки Трушин Г.О. звернувся до суду з позовом про виплату пенсії, право на яку відповідачем не заперчується, однак було піддано формальним обмеженням, з підстав та у спосіб, які суперечать вимогам Конституції та законів України, згідно з ч. 2 ст. 46 Закону № 1058 суми пенсії виплачуються за минулий час без обмеження будь-яким строком.

Розподіл судових витрат.

Відповідно до ч. 1 ст. 139 КАС України при задоволенні позову сторони, яка не є суб'єктом владних повноважень, всі судові витрати, які підлягають відшкодуванню або оплаті відповідно до положень цього Кодексу, стягуються за рахунок бюджетних асигнувань суб'єкта владних повноважень, що виступав відповідачем у справі, або якщо відповідачем у справі виступала його посадова чи службова особа.

Ухвалою від 15 лютого 2021 року відстрочив позивачу сплату судового збору за подання позову в сумі 1 519,46 грн до ухвалення судового рішення у справі.

Судовий збір позивачем не сплачений.

Докази здійснення позивачем, на користь якого ухвалено рішення, інших судових витрат суду не надані.

Таким чином, судовий збір в сумі 1 519,46 грн підлягає присудженню на користь держави за рахунок бюджетних асигнувань відповідача.

Керуючись ст. ст. 2, 12, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 250, 251, 255, 371 Кодексу адміністративного судочинства України, суд

вирішив:

1. Адміністративний позов Трушина Геннадія Олександровича (РНОКПП: 1896908856, зареєстроване місце проживання: 83000, Донецька обл., м. Донецьк, вул. Рослого, буд. 61) до Бахмутсько-Лиманського об'єднаного управління Пенсійного фонду України Донецької області (ідентифікаційний код: 42172734, місцезнаходження: 84500, Донецька обл., м. Бахмут, вул. Миру, буд. 35) про визнання бездіяльності протиправною та стягнення заборгованості з пенсії – задовольнити повністю.

2. Визнати протиправною бездіяльність Бахмутсько-Лиманського об'єднаного управління Пенсійного фонду України Донецької області, яка полягає у невиплаті Трушину Геннадію Олеговичу пенсії за віком, нарахованої за період з 01 вересня 2015 року по 30 вересня 2018 року.

3. Стягнути з Бахмутсько-Лиманського об'єднаного управління Пенсійного фонду України Донецької області на користь Трушина Геннадія Олеговича пенсію за віком, нараховану за період з 01 вересня 2015 року по 30 вересня 2018 року, в сумі 151 946 (сто п'ятдесят одна тисяча дев'ятсот сорок шість) гривень 04 копійки.

4. Стягнути за рахунок бюджетних асигнувань Бахмутсько-Лиманського об'єднаного управління Пенсійного фонду України Донецької області на користь держави судовий збір в сумі 1 519 (одна тисяча п'ятсот дев'ятнадцять) гривень 46 копійок.

5. Рішення суду в частині присудження виплати пенсії підлягає негайному виконанню в межах суми стягнення за один місяць.

6. Рішення суду набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги всіма учасниками справи, якщо апеляційну скаргу не було подано.

У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті чи закриття апеляційного провадження або прийняття постанови судом апеляційної інстанції за наслідками апеляційного перегляду.

7. Рішення може бути оскаржено в апеляційному порядку шляхом подання апеляційної скарги до Першого апеляційного адміністративного суду через Донецький окружний адміністративний суд протягом тридцяти днів з дня складення повного судового рішення.

8. Повне судове рішення складено 15 березня 2021 року.

Суддя

Т.О. Кравченко

